

بسمه تعالی

دانشکده فنی و حرفه ای الزهرا شیراز

فایل ارائه مجازی درس شرکت ها 2

استاد مربوطه: اسما مدایم زاده

ترم بهمن 98

Asma.modayemzadeh@gmail.com

فصل اول

فرآیند تشکیل، انتشار و تغییرات سرمایه در شرکت های سهامی

❖ انواع سهام ممتاز

سهام ممتاز با
اولویت در دریافت
سود

سهام ممتاز قابل
تبدیل به سهام
عادی

سهام ممتاز قابل
بازخرید

سهام ممتاز با اولویت در دریافت سود

۱- سهام ممتاز با سود انباشته (سهام ممتاز جمع شونده):

- در صورتی که در یک سال سود سهام تصویب و پرداخت نشود، سهم سود صاحبان سهام ممتاز با توجه به نرخ از قبل تعیین شده انباشت می شود.
- در سال های بعد هنگامی که پرداخت سود سهام تصویب شد، ابتدا سود سهام معوق و همچنین سود سال جاری صاحبان سهام ممتاز پرداخت و سپس مابقی سود بین سهامداران عادی تقسیم می شود.

۲- سهام ممتاز بدون سود انباشته (سهام ممتاز غیر جمع شونده):

- در صورتی که در یک سال سود سهام تصویب و پرداخت نشود، سهم سود صاحبان سهام ممتاز با توجه به نرخ از قبل تعیین شده انباشت نمی شود.
- در صورت تصویب و پرداخت سود سهام، تنها سود سهام سال جاری با توجه به نرخ از قبل تعیین شده به صاحبان سهام ممتاز تعلق می گیرد و سپس مابقی سود بین سهامداران عادی تقسیم می شود.

۳- سهام ممتاز با حق مشارکت کامل در سود:

- دریافت سود سهام تصویب شده اضافی (به نسبت مبلغ اسمی سرمایه) علاوه بر دریافت سود سهام سالانه بر مبنای نرخ از پیش تعیین شده.

۴- سهام ممتاز با حق مشارکت جزئی در سود:

- علاوه بر دریافت سود سهام سالانه بر مبنای نرخ از پیش تعیین شده، در سود سهام تصویب شده اضافی (تا یک نرخ اضافی که در اساسنامه و روی ورقه سهم درج شده) سهیم می باشند.

انواع سهام ممتاز از نظر دریافت سود

- ✓ سهام ممتاز بدون سود انباشته و بدون حق مشارکت کامل در سود
- ✓ سهام ممتاز با سود انباشته و بدون حق مشارکت کامل در سود
- ✓ سهام ممتاز بدون سود انباشته و با حق مشارکت کامل در دریافت سود
- ✓ سهام ممتاز با سود انباشته و با حق مشارکت کامل در دریافت سود
- ✓ سهام ممتاز بدون سود انباشته و با حق مشارکت جزئی در سود
- ✓ سهام ممتاز با سود انباشته و با حق مشارکت جزئی در سود

مثال ۱-۷- سرمایه شرکت فرزانه متشکل از ۴,۰۰۰,۰۰۰ ریال سهام عادی (۴,۰۰۰ سهم ۱,۰۰۰ ریالی) و ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال سهام ممتاز ۱۰ درصد (۱,۰۰۰ سهم ۱,۰۰۰ ریالی) است. شرکت در سال‌های ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲ سودی بین سهامداران تقسیم نکرده است. سود سهام اعلام شده برای سال ۱۳۸۳ مبلغ ۸۰۰,۰۰۰ ریال است.

مطلوبست: محاسبه سود متعلق به هر گروه از سهامداران با توجه به هر یک از مفروضات زیر:

- (۱) سهام ممتاز بدون سود انباشته و بدون حق مشارکت در کل سود باشد.
- (۲) سهام ممتاز با سود انباشته و بدون حق مشارکت در کل سود باشد.
- (۳) سهام ممتاز بدون سود انباشته و با حق مشارکت کامل در سود باشد.
- (۴) سهام ممتاز با سود انباشته و با حق مشارکت کامل در سود باشد.
- (۵) سهام ممتاز بدون سود انباشته و با حق مشارکت جزئی تا ۱۳ درصد در سود (۳ درصد سود اضافی) باشد.
- (۶) سهام ممتاز با سود انباشته و با حق مشارکت جزئی تا ۱۳ درصد در سود (۳ درصد سود اضافی) باشد.

(۱) سهام ممتاز بدون سود انباشته و بدون حق مشارکت در کل سود باشد.

جمع	سهام عادی	سهام ممتاز	
۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰	سود سهام ممتاز سال جاری (۱,۰۰۰,۰۰۰ × ۱۰٪)
۷۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰		باقی مانده سود متعلق به سهام عادی (۸۰۰,۰۰۰ - ۱۰۰,۰۰۰)
۸۰۰,۰۰۰	۷۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	

از آنجا که سهام ممتاز از مزیت انباشت سود برخوردار نمی باشد، لذا سود معوق سال های قبل به آن تعلق نگرفته و فقط سود سال جاری برای سهام ممتاز محاسبه گردیده و باقی مانده سود به سهامداران عادی تعلق گرفته است.

(۲) سهام ممتاز با سود انباشته و بدون حق مشارکت در کل سود باشد.

جمع	سهام عادی	سهام ممتاز	
۲۰۰,۰۰۰		۲۰۰,۰۰۰	سود سهام ممتاز معوق (۱,۰۰۰,۰۰۰ × ۱۰٪ × ۲)
۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰	سود سهام ممتاز سال جاری (۱,۰۰۰,۰۰۰ × ۱۰٪)
۵۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰		باقی مانده سود متعلق به سهام عادی (۸۰۰,۰۰۰ - ۳۰۰,۰۰۰)
۸۰۰,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	

۳) سهام ممتاز بدون سود انباشته و با حق مشارکت کامل در سود باشد.

جمع	سهام عادی	سهام ممتاز
۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰
۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰	
۶۰,۰۰۰		۶۰,۰۰۰
۲۴۰,۰۰۰	۲۴۰,۰۰۰	
۸۰۰,۰۰۰	۶۴۰,۰۰۰	۱۶۰,۰۰۰

سود سهام ممتاز سال جاری $(1,000,000 \times 10\%)$

سود سهام عادی معادل ۱۰ درصد $(4,000,000 \times 10\%)$

تخصیص باقی مانده سود به نسبت ارزش اسمی سهام:

سهام ممتاز $(300,000 \times \frac{1}{5})$

سهام عادی $(300,000 \times \frac{4}{5})$

$$* 800,000 - (100,000 + 400,000) = 300,000$$

باقی مانده سود

۴) سهام ممتاز با سود انباشته و با حق مشارکت کامل در سود باشد.

جمع	سهام عادی	سهام ممتاز	
۲۰۰,۰۰۰		۲۰۰,۰۰۰	سود سهام ممتاز معوق $(۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\% \times ۲)$
۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰	سود سهام ممتاز سال جاری $(۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\%)$
۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰		سود سهام عادی معادل ۱۰ درصد $(۴,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\%)$
			تخصیص باقی مانده سود به نسبت ارزش اسمی سهام:
۲۰,۰۰۰		۲۰,۰۰۰	سهام ممتاز $(۱۰۰,۰۰۰^* \times \frac{۱}{۵})$
۸۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰		سهام عادی $(۱۰۰,۰۰۰ \times \frac{۴}{۵})$
<u>۸۰۰,۰۰۰</u>	<u>۴۸۰,۰۰۰</u>	<u>۳۲۰,۰۰۰</u>	

باقی مانده سود $۸۰۰,۰۰۰ - (۲۰۰,۰۰۰ + ۱۰۰,۰۰۰ + ۴۰۰,۰۰۰) = ۱۰۰,۰۰۰$ *

(۵) سهام ممتاز بدون سود انباشته و با حق مشارکت جزئی تا ۱۳ درصد در سود (۳ درصد سود اضافی) باشد.

جمع	سهام عادی	سهام ممتاز	
۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰	سود سهام ممتاز سال جاری $(۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\%)$
۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰		سود سهام عادی معادل ۱۰ درصد $(۴,۰۰۰,۰۰۰ \times ۱۰\%)$
۳۰,۰۰۰		۳۰,۰۰۰	سود سهام اضافی سهام ممتاز $(۱,۰۰۰,۰۰۰ \times ۳\%)$
۲۷۰,۰۰۰	۲۷۰,۰۰۰		باقی مانده سود متعلق به سهام عادی
<u>۸۰۰,۰۰۰</u>	<u>۶۷۰,۰۰۰</u>	<u>۱۳۰,۰۰۰</u>	

۶) سهام ممتاز با سود انباشته و با حق مشارکت جزئی تا ۱۳ درصد در سود (۳ درصد سود اضافی) باشد.

جمع	سهام عادی	سهام ممتاز	
۲۰۰,۰۰۰		۲۰۰,۰۰۰	سود سهام ممتاز معوق $(1,000,000 \times \%10 \times 2)$
۱۰۰,۰۰۰		۱۰۰,۰۰۰	سود سهام ممتاز سال جاری $(1,000,000 \times \%10)$
۴۰۰,۰۰۰	۴۰۰,۰۰۰		سود سهام عادی معادل ۱۰ درصد $(4,000,000 \times \%10)$
۲۰,۰۰۰		۲۰,۰۰۰	سود سهام اضافی سهام ممتاز $(1,000,000 \times \%2^*)$
۸۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰		سود سهام عادی $(4,000,000 \times \%2)$
<u>۸۰۰,۰۰۰</u>	<u>۴۸۰,۰۰۰</u>	<u>۳۲۰,۰۰۰</u>	

باقی مانده سود $800,000 - (200,000 + 100,000 + 400,000) = 100,000$ *

نرخ باقی مانده سود $\frac{100,000}{5,000,000} = \%2$ باقی مانده سود
جمع ارزش اسمی سرمایه

سهام ممتاز قابل
تبدیل به سهام
عادی

- سهام ممتاز همراه با صرف سهام (ارزش دفتری) از دفاتر حذف و سهام عادی به ارزش اسمی جایگزین می شود.

سرمایه - سهام ممتاز قابل تبدیل (معادل ارزش اسمی) xx
صرف سهام ممتاز قابل تبدیل xx

سرمایه - سهام عادی (معادل ارزش اسمی) xx

✓ اگر ارزش دفتری سهام ممتاز بیشتر از ارزش اسمی سهام عادی صادر شده باشد:

×× سرمایه - سهام ممتاز قابل تبدیل (معادل ارزش اسمی)

×× صرف سهام ممتاز قابل تبدیل

×× سرمایه - سهام عادی (معادل ارزش اسمی)

×× **صرف سهام عادی**

✓ اگر ارزش دفتری سهام ممتاز کم تر از ارزش اسمی سهام عادی صادر شده باشد:

×× سرمایه - سهام ممتاز قابل تبدیل (معادل ارزش اسمی)

×× صرف سهام ممتاز قابل تبدیل

×× **سود و زیان انباشته**

×× سرمایه - سهام عادی (معادل ارزش اسمی)

مثال ۸-۱ - شرکت فروش دارای ۱,۰۰۰ سهم ممتاز ۱,۰۰۰ ریالی (قابل تبدیل به سهام عادی) است که به بهای هر سهم ۱,۳۰۰ ریال به فروش رسیده است. در تاریخ ۱۳/۴/۱۳ صاحبان سهام ممتاز سهام خود را به سهام عادی تبدیل نمودند. مطلوبست: انجام ثبت لازم در دفتر روزنامه، با فرض این که:

(۱) هر سهم ممتاز قابل تبدیل به ۶ سهم عادی ۲۰۰ ریالی باشد.

(۲) هر سهم ممتاز قابل تبدیل به ۷ سهم عادی ۲۰۰ ریالی باشد.

حل:

(۱) ۱۳/۴/۱۳ سهام ممتاز قابل تبدیل ۱,۰۰۰,۰۰۰

۳۰۰,۰۰۰ صرف سهام ممتاز قابل تبدیل

سهام عادی ۱,۲۰۰,۰۰۰ $1,000 \times 6 \times 200 =$

۱۰۰,۰۰۰ صرف سهام عادی

(۲) ۱۳/۴/۱۳ سهام ممتاز قابل تبدیل ۱,۰۰۰,۰۰۰

۳۰۰,۰۰۰ صرف سهام ممتاز قابل تبدیل

۱۰۰,۰۰۰ سود و زیان انباشته

سهام عادی ۱,۴۰۰,۰۰۰ $1,000 \times 7 \times 200 =$